

YENİ MEDYADA GÜVEN YİTİMİ BAĞLAMINDA TOPLUMSAL SINİZMİN YENİDEN ÜRETİLMESİNE YÖNELİK BİR İNCELEME

Yasemin DURMUŞ*

Özet

Günümüzde yeni medyanın, bireylere sağladığı teknolojik imkanlar, otaya çıkardığı zamanda ve mekanda birliktelik ile iletişimi kolaylaştırmış ve etkileşimi sürekli hale getirmiştir. Bu etkileşimde kullanıcıların sahip oldukları sosyal kimlikler tepkilerin kontrolsüz, dolayısıyla da sansürlü olarak ortaya konmasına olanak sağlamıştır. Kullanıcı yorumlarında gördüğümüz bu sansürlü dışı vurumların sinizm çerçevesinde değerlendirilmesi bu araştırmanın temelini oluşturmaktadır. Sinik tutumların, gözlemlenebilmesine olanak tanınması bakımından sinizmin, bilişsel boyut, duyuşsal boyut ve davranışsal boyutları ile kendisini gösteren; öfke, korku, iğrenme, küçümseme, utanç ve acı içeren eleştirel, iğneleyici veya yıkıcı söylemler baz alınarak yapılan incelemeler sonucunda, belirlenen araştırma sorularına cevap aranmıştır. Bu bağlamda ulaşılan 15.245 yoruma, nitel veriye dayalı niceliksel içerik analizi uygulanırken, en yüksek sinik tutum skoruna sahip paylaşıma, sinik tutumların uygulanma pratiklerini ortaya koymak amacıyla direk alıntılara dayalı betimsel analiz yapılmıştır. Türkiye’de faaliyet gösteren ve en fazla takipçi sayısına sahip aktivist gruplardan biri olarak Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Instagram hesabının, 16 gün süre ile takip edilerek, paylaşılan gönderilere yapılan sinik yorumların betimlenmesine yönelik yapılan analizde; yorumların %50,46’sının sinik tutum içerdiği, bu bağlamda toplumun en fazla erdem dışı davranışlardan çocuk istismarı olaylarına yönelik sinik tutum içerisinde oldukları, bu tutumlarının hedefinde kanun koyucuların, adalet mensupları ve toplumun diğer bireylerinin olduğu görülmüştür. Toplum ve devlet kurumlarına olan güvensizlik bağlamında bireylerin topluma yabancılaşma gösterdiği, ağırlıklı olarak öfke, tikslenme ve acı duydukları, dışı vurum bağlamında genellikle iğneleyici mizah ve nefret içeren söylemlerde bulunduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Toplumsal Sinizm, Toplumsal Güven, Aktivizm

AN EXAMINATION OF THE REPRODUCTION OF SOCIAL CYNICISM IN THE CONTEXT OF LOSS OF TRUST IN NEW MEDIA

Abstract

Today, the technological opportunities provided by the new media to individuals have facilitated communication and made interaction permanent, with the unity in time and space that it has created. In this interaction, the social identities of the users allowed the reactions to be expressed uncontrolled and therefore uncensored. Evaluating these uncensored expressions we see in user comments within the framework of cynicism forms the basis of this research. In terms of allowing cynical attitudes to be observed, cynicism manifests itself with its cognitive dimension, affective dimension and behavioral dimensions; As a result of the examinations based on critical, sarcastic or destructive discourses containing anger, fear, disgust, contempt, shame and pain, answers to the determined research questions were sought. In this context, while quantitative content analysis based on qualitative data was applied to the 15,245 comments reached, a descriptive analysis based on direct quotes was conducted on the post with the highest cynical attitude score in order to reveal the implementation practices of cynical attitudes. In the analysis made to describe the cynical comments made on the shared posts, the Gender

* PhD., Ege Üniversitesi, Halkla İlişkiler ve Tanıtım Ana Bilim Dalı, İletişim Araştırmaları, yaseminy.durmus@hotmail.com, ORCID: 0000-0002-7246-5849

Equality Instagram account, which is one of the activist groups operating in Turkey and has the highest number of followers, was followed for 16 days; It has been observed that 50.46% of the comments contain a cynical attitude, in this context, the society has a cynical attitude towards child abuse, which is one of the most non-virtuous behaviors, and the target of these attitudes are lawmakers, members of justice and other members of the society. In the context of distrust in society and state institutions, it has been observed that individuals show alienation from society, they predominantly feel anger, disgust and pain, and in the context of expression, they generally use sarcastic humor and hate-containing discourses.

Keywords: Social Cynicism, Social Trust, Activism.

GİRİŞ

Geçmişten günümüze iletişimin geçirdiği değişimde, kaynaktan alıcıya tek yönlü etkileşim kendisini çift yönlü ve çoktan çoka bir etkileşime taşırken ortaya çıkan dijital yeniliklerle bireylerin kendi aralarında olan iletişimini ve örgütlenmesini de son derece hızlandırmıştır. Bu iletişim ve örgütlenme hızı kuşkusuz aktivizme de yeni bir boyut kazandırmıştır.

Toplumsal eylemleri ifade etmek amacıyla kullanılan aktivizm kavramı, bireylerin politik veya toplumsal değişimler üretmek niyetiyle yaptıkları özel etkinlikler olarak tanımlanabilmektedir (Türk Dil Kurumu, 2019). Aktivizm, 1970'lerin ortalarında, toplumsal hareketlerin sosyal değişim amacıyla giriştikleri protesto, savunma veya direniş gibi kavramları gündeme getirmesiyle konuşlmaya başlanmıştır (Cılızoğlu & Çetinkaya, 2018). Bu bakımdan toplumsal hareketlerin eski ve yeni olarak ikiye ayrıldıkları görülmektedir. Geçmişte görülen ve eski toplumsal hareketler olarak görülen eylemlerin temelinde ekonomik haksızlıklar, yolsuzluk, adalet arayışı gibi sosyal veya sınıfsal hakların kazanılması ve korunması yer alırken; 70'ler itibariyle kendini gösteren yeni toplumsal hareketlerde kimlik, kendini gerçekleştirmek, yaşam kalitesini arttırmak, barışın korunması, kadın hakları, çevre temelinde bireysel hak ve özgürlerin korunması gibi daha küresel beklentilere dönüşmüştür (Habermas, 2001: 199; Erdoğan, 2021: 113). Yeni toplumsal hareketler çoğulcu ve sivil toplum özerkliğini hedefleyerek toplumsal değerler, önyargılar ve kamuoyunu dönüştürmek gibi amaçlar edinmiştir (Acar & Uslu, 2016: 242-245). Bu bağlamda değerlendirildiğinde aktivizm, toplumsal dönüşümü sağlamak ya da tepki göstermek amacıyla gösterilen eylemler bütünü olarak görülürken; aktivizmin dijital ağ altyapısını kullandığı her türlü durum için kullanılacak kavram olarak da dijital aktivizmin kullanılabileceği görülmüştür (Sivitanides & Shah, 2011).

Yaşanan teknolojik gelişmeler, toplumsal hareketlerin geçmişte olduğu gibi bir lidere ihtiyaç duymadan, esnek ve dolayısıyla da heterojen yapılara dönüşmesine olanak sağlamıştır. Geleneksel yapıyla bağlarını koparmasa da toplumsal hareketlerin amaçlarında, bireylerin örgütlenme yapılarında, ortak değerlerinde, eylem yöntemlerinde ve kullandıkları araçlarda

değişikler yaratmıştır. Eski toplumsal hareketlerde bireyleri sokağa çağıran ve orada yapılan eylemler, dijital evrenin tanıdığı imkanlarla bireylerin parmaklarının ucuna gelerek, sokağa çıkmadan anında katılım sağlamasına ve tepkisel bildirimlerin görünür olmasına olanak sağlayarak yeni toplumsal hareketlerin daha hızlı ve daha etkili sonuçlar almasına ön ayak olmuştur. Özellikle yeni medya, siyasal ve toplumsal alanda görülen ötekileştirici söylemler, hak ihlalleri, şiddet ve fikir özgürlüğünün ihlali gibi konuların duyulması ve geniş kitlelere yayılması için, teknolojiyi merkeze alan aktivist gruplar tarafından kullanılmaya başlanmıştır. Toplumsal olaylara dikkat çekmek ve eylem planları geliştirebilmek amacıyla kullanılan çeşitli dijital platformlar, aktivizmi geliştirmiş ve mesafelere, dile, dine, ırka bakılmaksızın dünyanın neresinde olursa olsun herkesi ortak paydada toplayabilme ve katılımını sağlayabilmeye imkân sağlamıştır.

Yeni medyanın aktivist gruplara tanıdığı bu zamanda ve mekanda birliktelik, toplumsal hareketlerde etkileşimi sürekli hale getirerek diyalogu kolaylaştırmıştır. Bu etkileşim ayrıca, kullanıcıların sahip oldukları sosyal (gizil) kimlikler tepkilerin kontrolsüz, dolayısıyla da sansürsüz olarak ortaya konulmasına da imkân tanımıştır. Kullanıcı yorumlarında gördüğümüz bu sansürsüz dışı vurumların sinizm çerçevesinde değerlendirilmesi, bu araştırmanın temelini oluşturmaktadır.

TOPLUMSAL GÜVEN YİTİMİ BAĞLAMINDA SINİZM

Sinizm kavramı başta felsefe olmak üzere, psikoloji, sosyoloji, politika ve ekonomi gibi disiplinler arası alanlarda incelenen soyut bir kavram olarak bilinir olmasına karşın, günlük terminolojide henüz yaygın olarak kullanılan bir kavram olarak görülmemektedir. Tarihi bir antik dönem felsefe anlayışı olan Kinizm'e dayanan kavramın temel ilkesinin erdemli yaşamak olduğuna inanılmaktadır ve bu yaşam tarzını benimseyen insanlara kinik ya da sinik denilmektedir (Weber, 1998). Sinik bireyler, "insanların, iyi, samimi veya asil sebeplerle bir şey yapmadıklarına, sadece kendi çıkarlarını gözettiklerine inanan insanlar" olarak tanımlanmaktadır (Oxford Advanced Learner's Dictionary, 1989).

Sinizm kavramı en genel haliyle güvensizlik, tatmin olmamış duygular ve karşılanmamış beklentilerle ilişkilendirilmektedir (Chu & Chylinsky, 2006:1) ve kaynağında erdem kavramı yatmaktadır. Erdem kavramının temeli bilgiye dayandırılır ve bu bakımdan bilgi eyleme dökülebilir olmasıyla somutlanabilir. Erdem, insanın kendi iç bağımsızlığına ve

özgürlüğüne dayanarak yaşamını sürdürmesi ve her türlü bağımlılığın kurtulması olarak görülmektedir.

Erdemi merkeze alan ve toplumsal gereksinimler temelinde yöneltelen acımasız eleştirilerle kendisini gösteren ilk dönem siniklerin yerini, bireylerin topluma ve kurumlara karşı karamsarlık ve güvensizlik duygularını aynı acımasız eleştirilerle gösteren bireylere bıraktığı gözlenmektedir (Mantere & Martinsuo, 2001). Ortaya çıkan yeni dünya koşullarıyla değişime uğrayan günümüz sinikleri kendilerini toplumun kurbanı olarak tasvir edilen ederken; ilk siniklerin, sinizmi amaçlı olarak bir felsefe olarak edindikleri görülmektedir. Erdemin en temel gereksinim olduğu ve insanların sadece dünya zevklerinden uzaklaşarak özgür olabileceklerine ilişkin inanca karşılık günümüz siniklerinde, sosyal değişimden ziyade yaşadıkları hayal kırıklıklarına, tatminsizliklerine ve güven kaybına bağlı olarak duyarsızlaşma ve geri çekilme eğilimi görülmektedir (Kanter & Mirvis, 1989).

Tüm siniklerde ortak özelliğin, umutsuzluk olduğu görülmektedir. İlk siniklerin bu umutsuzluktaki başlıca nedeni, yenemeyeceklerini düşündükleri bir sistem karşısında olmalarıdır, günümüz siniklerinde durum kendi içlerinde, kişilik olarak barındırdıkları umutsuzluğun dışında toplumun onlara yaşattığı olumsuz tecrübelerden kaynaklanmaktadır ve bu bakımdan günümüz sinikleri, toplumsal sinizmle savaş halinde görülürken, gelişime veya değişime dair umutlarının olmadığı düşünülmektedir (Delken, 2004: 12).

Bu değişen şartlar sonrasında en genel haliyle sinizm kavramına baktığımızda, bir kişi ya da gruba, ideolojiye, sosyal geleneğe ya da örgütlere karşı duyulan güvensizlik, hayal kırıklığı, umutsuzluk ve en nihayetinde küçümseme ile şekillenen genel ve de özel bir tutum olarak görülmektedir (Andersson, 1996: 1397). Sinizm içindeki bireyler, ait oldukları dünyadaki insanların dürüstlükten uzak olduklarına ve söz konusu kendi çıkarları olduğunda her şeyi yapabileceklerine inanmakta ve onları iki yüzlü ya da umursamaz olarak görmektedir. İnsanlara yöneltilen bu olumsuz duygular, toplumlarını düşündüklerinde; sıkılma, öfke, tiksinti ve hatta utanç gibi tutumlarla sonuçlanmaktadır (Abraham, 2000, s.270-271).

İçlerinde oluşan bu güçlü duygularla örgütlerini veya toplumdaki bireyleri sert bir dille eleştiren siniklerin tutumlarının temelinde, sosyal hayatın en öncü koşutu sayılabilecek dürüstlük ve adalet gibi ilkelerin ihlalinin yattığı ve bunun da zaman içerisinde güven duygusuna sahip olmayan birey ve de topluma sebep olduğu görülmekte ve bu bakımdan sinizmin tüm kurumlar açısından son derece önemli olduğu söylenebilmektedir (Güven, 2016).

TOPLUMSALLIĞIN KOŞUTU OLARAK GÜVEN

Toplumsal sinizmin temelini vatandaşların, ülkelerine ve devlet kurumlarına karşı yönelttiği güvensizliğin oluşturduğu görülmektedir. Bireylerin, psikolojik sözleşmenin ihlal edildiğine yönelik algıları, toplumun diğer birimlerine yönelik sinik tutumlar geliştirmelerine neden olmaktadır (Kanter ve Mirvis, 1991: 59). Ortak amaçların paylaşımında zaruri olan karşılıklı güven, bireylerin toplumu oluşturan diğer kişi ve kurumların kararlarından, davranışlarından ya da sözlerinden zarar görmeyeceğine dair inançlarıyla şekillenen tutum ve davranışları olarak görülmektedir (McAllister, 1995: 25).

Toplumsal güven, bireylerin iyi bir toplumun oluşmasına yönelik beklentilerine ulaşabilme gayesiyle, bireyleri gönüllülük esasıyla çaba göstermeye ve iş birliği yapmaya teşvik eden bir değer olarak görülmektedir (Hosner 1995: 394). Bu iş birliği, yargı ile yürütme, çalışanlar ile yöneticiler, devlet ile özel gruplar ya da bireyler arasında sıklıkla gerekli olmakta, doğal bir sonucu olarak da toplumda bulunan yüksek güven seviyesi, daha yüksek seviyede iş birliğini beraberinde getirmektedir (Putnam, 1993:170). Toplumun bir arada tutma konusunda bir nevi tutkal görevi olduğu görülen güvenin (Solomon & Flores, 2001:26-30), toplumun değerlerine ve birbirleriyle olan ilişkilerine göre şekil kazanabildiği veya derecesinde farklılık gösterebildiği söylenebilmektedir.

Güven, toplumun üyeleri arasında kendiliğinden gelişen doğal bir sosyalleşme oluştururken, toplumun otoritelerine karşı saygının gelişmesine de katkıda bulunduğu görülmektedir. Sosyal sermaye olarak görülen bu etkenin, ortak amaç çevresinde toplanarak kolektif bir bilincin oluşturulmasında ve güçlendirilmesinde toplumu oluşturan bireylerin gösterecekleri iş birliği ve çabayı bir araya getirerek doğal bir sosyallik ortamını oluşturmaktadır (Kramer,1999: 581).

Toplum, bireyler arasındaki ilişkilere yön vererek, kurumların ve değerlerin sahip olunan güven ilişkisine göre şekillenmesini sağlamaktadır. Bu bağlamda bireyin kurumlardan beklentisi, kendisine gelecekte de aynı şekilde davranılacağı, var olan haklarının yasalarla korunacağı ve bu temelde güvende olacağına yönelik tutarlı davranması olarak görülebilmektedir.

Johnson ve O'Leary (2003) sinizmin, adaletsizlik kavramının bir hikayesi olduğunu ve bu hikayelerde, yönetimin uygulamalarına olan derin bir hayal kırıklığının mevcut olduğunu

söylemektedir (akt. Naus, 2007). Toplumsal açıdan yaşanacak hayal kırıklıklarının, güven ortamının ortadan kalkmasına, kişilerin devleti yöneten kurumlar kadar birlikte yaşadığı topluma ve içerisindeki bireylere karşı şüphe duymalarına ve kendilerini yabancılaştırarak kendi toplumlarından uzaklaşmalarına sebep olmaktadır.

Yeni medyanın toplumsal olayları, o toplumun her bir bireyine ulaştırma potansiyelini göz önüne aldığımızda belki de geçmişte bire bir şahit olamayacağımız olayları yanı başımızda deneyimlememize neden olarak, toplumsal güvene dair çıktılar oluşturmaktadır. Günümüzde gelişen her yeni toplumsal felakette (çocuk istismarı, kadına yönelik taciz, tecavüz ve her türden canlıya uygulanan şiddet vb.) gerek hukuksal anlamda yeterli yaptırımların olmayışına, gerekse de toplumun paylaşıldığı diğer bireylere yönelik güvenin olmayışı, sinik söylemlerin sıkça üretilmesine neden olmaktadır.

Alanyazına baktığımızda sinizmin araştırıldığı çalışmaların; sinizmin tarihini ve felsefi alt yapısını ortaya koyarak, örgütsel sinizm boyutuyla, çeşitli kamu ve özel kurumlarda, iş gücü ya da iş görenin sinik tutumunu ortaya koymaya yönelik ölçekler geliştirilmesi ve uygulanmasını amaçlayan çalışmalar (Kasapoğlu, 1992; Erdost ve diğerleri., 2007; Efiltili ve diğerleri, 2008; Güzeller & Kalağan, 2008; Kutanis & Çetinel, 2009) olduğu görülmüştür.

Bu araştırmalarda örgütsel olarak ele alınan sinizm, bilişsel, duyuşsal ve davranışsal olmak üzere üç boyutlu olumsuz tutumlar olarak ölçeklendirilmiştir (Brandes, 1997). Sinizmin ilk boyutu olan ve inanç boyutuna karşılık gelen bilişsel boyut, örgüt içinde hayata geçirilen uygulamaların adaletten ve dürüstlükten yoksun olduğuna veya samimiyetten uzak olduğuna yönelik inançları taşımaktadır. Bu boyut kendisini, öfke, küçümseme ve acıma gibi negatif duygularla göstermektedir. Sinikler bilişsel boyutta, insanı harekete geçiren güdü ve eylemlerde çoğunlukla davranışın arkasına gizlenmiş, adalet, dürüstlük ve içtenlik yoksunu dürtülerin olduğuna bu bakımdan da kendilerinin ihanete uğradıklarına inanmıştır (Dean ve diğerleri,1998). İkinci boyut olan duyuşsal boyut ise, utanç ve sıkıntı duyma veya öfke gibi güçlü duygusal tepkileri içermektedir (Abraham, 2000: 269). Sinizmin duyuşsal boyutunda bireyler, dahil oldukları örgüte yönelik kızgınlık ve küçümseme gibi duygular hissedebilmekte, örgütlerini andıklarında tiksinti, acı ve hatta utanç duyumsayabilmektedir. Bu bakımdan sinizm, olumsuz her türlü duyguyla ilişkili görülmektedir. Sinizmin üçüncü ve son boyutu davranış boyutudur ve bu boyutta sinikler, örgütleri ile ilgili karamsar tahminlerde bulunma, negatif ve çoğu zaman örgütlerini küçük düşürücü davranışlarda bulunma eğilimindedir (Dean ve diğerleri, 1998: 346). Sinik tutumlar içerisinde en görünür olanı, örgütü hedef alarak adalet ve

samimiyetten yoksun olduğuna yönelik yapılan eleştirel söylemler ve bu amaç doğrultusunda yorumlarında iğneleyici mizahın kullanılması olarak görülmektedir. (Kutaniş & Çetinel, 2010).

Genel sinizme bakıldığında, bireylerin davranış ve tutumlarına dair algıların olumsuz olduğu ve bu algıların kararlılık göstererek bir kişilik özelliğine dönüştüğü (Abraham, 2000: 270); örgütsel sinizme bakıldığında ise, bireylerde sinik tutumun gelişmesinde örgütün eylemlerine karşılık ortaya çıkan olumsuz algıların tutumlara dönüştüğü görülmektedir. Toplumsal sinizmin kaynağında da örgütsel sinizmle benzer olarak insanların içinde buldukları ülkeye, onu yöneten kişilere ve içerisinde bulunan insanlara olan güvensizliği bulunmakta ve bu güvensizlik yönetilebilir görülmektedir (Kanter & Mirvis, 1989: 51).

Kanter ve Mirvis'e (1989: 56) göre, güvensiz tutum ve davranışların topluma yönlendirildiği bu sinizm türü sosyal hayatta kendisini en baskın olarak gösteren sinizm çeşididir. Bu bakımdan ülkenin yönetiminden sorumlu kurumların bu ortak tavır ve davranışların oluşumunu dikkatle takip etmeli ve olumlu yönde dönüştürebilmelidir. Çam'a (2019) göre de toplumsal sinizmin, toplumu oluşturan bireylerin genelinin veya bir kısmının tutum ve davranışlarına yansımalarının devleti yöneten kurumlara karşı olumsuz bakış açısının artmasına ve yönetilememesi durumunda ortak olumsuz davranışların ortaya çıkmasına ön ayak olabileceği söylenebilmektedir. Özellikle de sinizmin en belirgin dışa vurum davranışı olan eleştirel ve güvene vurgu yapan söylemlerinin kurumlara karşı yönlendirilmesi toplumun diğer bireyleri nezdinde devletin imajını zedeleyecektir.

Toplumsal sinizmin, yaşanan ekonomik krizler, algılanan eşitsizlik ya da içerisinde bulunulan belirsizlik ortamı karşısında artacağı öngörülebilmektedir. Bu bakımdan yaşanan hayal kırıklığı ve güvensizlik bireylerde ülkelerini terk etme ve başka bir ülkenin vatandaşı olma isteği gibi güçlü duygulara dönüşebilecektir (Cemaloğlu, 2017). Toplumsal sinizme yönelik Amerika'da Kanter ve Mirvis (1991) tarafından yapılan bir çalışmada, Amerikan halkında sinizmin giderek arttığı sonucuna ulaşılmış, buna gerekçe olarak da Amerikan rüyasına dair Amerikan toplumu ve hükümeti arasındaki toplumsal sözleşmenin telafi edilemez şekilde ihlal edilmesi görülmüştür (Sur, 2010). Bu bağlamda Türk toplumunun, erdem dışı davranışlara olan yaptırım beklentisinin karşılanmadığı durumlarda, kurumlara olan güveninin yitimine dayalı olarak ortaya çıktığı düşünülen sinik tutumlarının betimlenmeye çalışılması bu araştırmanın temelini oluşturmaktadır.

1. ARAŞTIRMANIN AMACI VE YÖNTEMİ

Bu çalışmada, amaçlı örnekleme yöntemi kullanılmış; Instagram üzerinden başta kadın çocuk ve hayvan haklarının ihlallerine yönelik haber verme, farkındalık yaratma ve eşitlik söylemleri geliştirmek amacıyla hareket eden kadın aktivist gruplarından Toplumsal Cinsiyet Eşitliği hesabı seçilmiştir. Örnekleme dair hesap seçilirken, en fazla takipçi sayısına sahip olma ve hesabın aktif (son bir ayda her gün en az bir gönderi) olarak kullanılıyor olması kriterleri aranmıştır. Örnekleme ait Instagram hesabı 16 gün süre ile takip edilmiş, toplam 38 gönderiye ulaşılmış, bazı gönderilerin birden fazla haber içeren şekilde düzenlenmeleri sonucunda tematik kodlamaya dahil edilen gönderi sayısı toplamda 47 olarak belirlenmiştir. Ulaşılan 15.245 yorum üzerinden belirlenen dört araştırma sorusunun yanıtlanması amaçlanmıştır;

Araştırma Sorusu 1: Kadın aktivist grupların, Instagram’ da paylaştıkları gönderilerde vurgulanan konular nelerdir?

Araştırma Sorusu 2: Kadın aktivist grupların, Instagram paylaşımlarında vurgulanan kişi ya da kurumlar hangileridir?

Araştırma Sorusu 3: Kadın aktivist gruplarının paylaşımlarına yapılan yorumlarda görülen sinik söylem skorları nasıldır?

Araştırma Sorusu 4: Kadın aktivist gruplarının paylaşımlarına yapılan yorumlarda sinik tutumların uygulanma pratikleri nasıldır?

Araştırma sorusu 1’e cevap bulabilmek adına, tematik kodlamaya dayalı niteliksel içerik analizi, Araştırma sorusu 2 ve 3’e cevap bulabilmek adına ise frekans sayımına dayalı niceliksel içerik analizi yapılmıştır. Araştırma sorusu 4’e yanıt bulabilmek amacıyla direk alıntılara dayalı betimsel analiz yapılmıştır.

Aktivist gruba ait gönderilerin tematik kodlamasında; temalar gönderilerin içeriklerine göre belirlenmiş olup, her bir gönderi tek bir alt temaya kodlanmıştır. İçeriğinde birden fazla alt temayı işaret eden gönderilerde, ağırlıklı olarak vurgulanan yönü ile bir tek alt temaya kodlama yapılmıştır. Sinik tutumların netnografik olarak gözlemlenebilmesine olanak tanınması bakımından sinizmin, bilişsel, duyuşsal ve davranışsal boyutlarına yönelik olarak; içerisinde tikslenme, utanç, korku, küçümseme, acı ve öfke barındıran eleştirel, iğneleyici veya yıkıcı söylemler baz alınmıştır. Bu bağlamda nitelenen duyguları ifade eden emojiler ve noktalama işaretleri de kodlamalara dahil edilmiştir.

2. BULGULAR

Araştırma Sorusu 1: Kadın aktivist grupların, Instagram’da paylaştıkları gönderilerde vurgulanan konular nelerdir?

Tablo 1: Vurgulanan Konular

Tema 1: Eşitlik Çalışmaları	Kadın-Erkek eşitliği Eşitlik karşıtı söylemlere tepkiler Kadın Hakları LGBT Hakları İşçi Hakları Eşitliğe destek veren siyasiler Fiziksel ve ruhsal hastalıklara yönelik farkındalık
Tema 2: Çocuk İstismarı	Çocuklara yönelik cinsel istismar haberleri Tacizi normalleştiren söylemlere tepkiler İstismara yönelik farkındalık çalışmaları Yargı kararlarına itirazlar Yaptırım Talebi Yasal istekler
Tema 3: Cinsel istismar / Tecavüz	Toplu taşıma araçlarında yaşanan tacizler Karar tekliflerine tepkiler Yaptırım isteği Yasal düzenlemeler Siyasilerin destekleri Tecavüz haberleri
Tema 4: Şiddet / Cinayet	Kadın cinayeti haberleri Erkek cinayetlerine yönelik raporlar Erkek şiddeti Kadın şiddeti Siyasilere şiddet Sokak hayvanları cinayetleri

Araştırma sorusu 1’e yanıt bulmak amacıyla yapılan tematik kodlama sonucunda; aktivist grubun paylaşımlarında vurgulanan konularda ulaşılan ilk tema, eşitlik çalışmaları olmuştur. Kadın ve erkek eşitliğine yönelik çalışmalar, eşitlik karşıtı söylemlerin paylaşılarak tepki gösterilmesi, kadının sahip olması gereken hak ve özgürlükler konusunda bilinç yaratmak, LGBT bireylerin uğradıkları haksızlıklar ve olması gereken eşitlik anlayışı, eşitliğe destek veren siyasilerin söylemleri ve gerek fiziki olarak sahip olunan engeller ve hastalıklar yönünden gerekse de bipolar bozukluğu bağlamında ruhsal hastalıklara yönelik farkındalık çalışmaları bu

tema altında vurgulanan konular olmuştur. Takip edilen tarihler aralığında 1 Mayıs işçi bayramına özel olarak işçi bayramı, işçi hakları ve iş kazalarına yönelik paylaşımlar yapıldığı gözlemlenmiştir.

Niteliksel içerik analizi ile ulaşılan ikinci tema çocuk istismarı olmuştur. Bu tema altında, çocuklara yönelik cinsel istismar haberlerinin henüz haberin sıcak olduğu saatlerde takipçileri ile paylaşıldığı, özellikle bu haberleri takip eden gün ve saatlerde oluşan ve istismarı normalleştirmeye yönelik görülen siyasiler ya da ünlü kişiler tarafından üretilen söylemlerin paylaşılarak tepki gösterildiği, çocuk istismarı davalarında, yetersiz ya da yanlış görülen sonuçların, takipçiler ile paylaşılarak, bu konuda gerekli yasal düzenlemelerin yapılarak, yaptırımların ağırlaştırılması taleplerinde bulunduğu görülmüştür. Bu tema altında aynı zamanda sıkça çocuk istismarına yönelik farkındalık çalışmaları olarak yapılan sosyal deneylere yer verilmiştir.

Cinsel istismar ve tecavüz ulaşılan üçüncü tema olmuştur. Toplu taşıma araçlarında peş peşe yaşanan cinsel taciz olayları bu tema altında en fazla vurgulanan konu olmuştur. Bu bağlamda olası yasa tekliflerine (pembe otobüs) tepkiler ve yaptırımların ağırlaştırılmasına yönelik yasal düzenleme istekleri, destek veren siyasiler ve tecavüze uğrayan kadınlar vurgulanan diğer konular olmuştur.

Dördüncü ve son tema olarak, şiddet/cinayet temasına ulaşılmıştır. Bu tema altında; Kadın cinayetleri haberleri başta olmak üzere, erkek cinayetlerine yönelik raporlar, sokak hayvanlarının öldürülmesi, kadına, erkeğe, siyasilere ve sokak hayvanlarına yönelik şiddet, erkek şiddeti, kadın şiddeti olarak ayrı ayrı ele alınmış, bu konularda güncel haberlere ve farkındalık çalışmalarına başvurulduğu görülmüştür. Genel olarak hesabın takipçilerine samimi bir dil kullanırken, haberleri kişisel yorumları ve kaygılarıyla iletmiş gözlemlenmiştir.

Araştırma Sorusu 2: Kadın aktivist grupların, Instagram paylaşımlarına yapılan yorumlarda vurgulanan kişi ya da kurumlar hangileridir?

Tablo 2: Vurgulanan Kişi ve Kurumlar

Tepki Gösterilen	Failler Mevcut Yönetim Yargı Mensupları Yasama Organları Bakanlıklar Siyasiler Ünlüler
Destek Beklenen	Siyasiler Sanatçılar

	Sivil toplum kuruluşları Diğer aktivist hesaplar Avukatlar Medya mensupları Emniyet
--	---

Araştırma sorusu 2'ye yönelik yapılan tematik kodlama sonucunda, aktivist grubun özellikle; çocuk istismarı, kadına yönelik şiddet, tecavüz, cinayet haberleri ve işlenen suçları olumlayan söylemlerde bulunan kişilere yönelik paylaşımların altında vurgulanan kişi ya da kurumlar iki ana tema altında incelenmişlerdir. Bunlar; tepki gösterilen ve destek beklenen kişi ya da kurumlar olarak belirlenmiştir. Bu bağlamda ulaşılan temaların ilki tepki gösterilenler olmuştur. En fazla tepki, suç işlediği iddia edilen kişiler ve gerekli önlemleri almadığı iddia edilen mevcut yönetime yönelik olmuştur. Bu suçlar kapsamında gerekli yasal düzenlemelerin yapılmadığı gerekçesiyle, mevcut yönetim, yasama organları, bakanlar ve siyasilerin; yargı karşısına çıkarılan ve suçlu oldukları iddia edilen kişilerin davalarında gerekli cezaları vermedikleri, iyi hal indirimi uyguladıkları veya serbest bıraktıkları gerekçesiyle yargı mensubu olarak hakimlerin tepkilerin yüksek oranda odağı oldukları gözlemlenmiştir. Cinsiyetçi veya suçları olumlayan söylemler üreten ünlüler ve siyasi erkler tepki gösterilen diğer kişiler olmuşlardır.

Destek beklenen kişi ya da kurumlar olarak ulaşılan ikinci temada; işlenen suçlar, yeterli görülmeyen yargı kararları, yapılan cinsiyetçi ya da suçluyu öven/suçlu hafifleten söylemler karşısında, ihbarda bulunmak, kamuoyu oluşturmak, eylem planları yaratmak ya da yaptırım isteklerini duyurmak amacıyla gerekli görülen mecralar bağlamında en sık vurgulananlar; siyasiler, sanatçılar, sivil toplum kuruluşları, diğer aktivist hesaplar, avukatlar, emniyet güçleri ve medya mensupları olduğu görülmüştür. Gerek tepki göstermek gerekse de destek amacıyla vurgulanan kişi ya da kurumların hesaplarına, @mention ya da #hashtag kullanımı ile ulaşmaya yönelik yorumlara karşılık herhangi bir hesaba ulaşma çabası gütmeden sadece bahsedilen ismi zikredilen kişi ya da kurumlar olarak vurguların iki şekilde yapıldığı gözlemlenmiştir.

Araştırma Sorusu 3: Kadın aktivist gruplarının paylaşımlarına yapılan yorumlarda görülen sinik söylem skorları nasıldır?

Tablo 3: Sinik Söylem Skorları

Tarih	Gönderi Sayısı	Yorum Sayısı	Sinik Yorum (f)	Sinik Yorum (%)
24.04.2019	3	928	438	47,19
25.04.2019	2	393	206	52,41
26.05.2019	2	945	486	51,42
27.04.2019	3	888	477	53,71
28.04.2019	3	780	407	52,17
29.04.2019	5	478	238	49,79
30.04.2019	2	374	174	46,25
01.05.2019	3	97	55	53,35
02.05.2019	4	360	184	51,11
03.05.2019	4	783	396	50,57
04.05.2019	3	3.368	1.798	53,38
05.05.2019	1	493	258	52,33
06.05.2019	5	2.115	1.042	49,26
07.05.2019	1	73	36	49,31
08.05.2019	3	1.676	906	54,05
09.05.2019	3	1.284	593	46,18
TOPLAM	47	15.245	7.694	50,46

Araştırma sorusu 3 için, oluşturulan sinik tutum skorlarına yönelik niceliksel frekans sayımı sonucunda, yapılan 15.245 yorumun, 7,694 tanesinin sinik tutum içerdiği, bunun da toplam yorum sayısının %50,46'sını karşıladığı sonucuna ulaşılmıştır. Çıkan bu veriler sonucunda her iki yorumdan birinin sinik tutum içerdiği söylenebilirken, bu sinik tutumların konulara göre eşit dağılmadığı, bazı konulara yapılan yorumların çok daha fazla sinik tutum içerdiği gözlemlenmiştir.

Bu bağlamda, en fazla sinik yorumun çocuk istismarına yönelik olarak, 4 Mayıs 2019 tarihinde, Antalya'da görülen bir çocuk istismarı davasının sonucuna yönelik paylaşılan gönderiye yapıldığı görülmüştür. Söz konusu gönderi istismara uğrayan 10 yaşındaki bir kız çocuğunun annesinin, dava sonucuna yönelik yakarışlarını içeren video ve "Beraat kararı verenler; dileriz, şu annenin gözyaşlarında boğulursunuz... Antalya'da 10 yaşındaki kız çocuğunu istismar eden apartman görevlisi, tecavüze ilişkin adli tıp raporları, kamera kayıtları ve tüm delillere rağmen beraat etti! Karar sonrası sinir krizi geçiren kız çocuğunun annesi, hastaneye kaldırıldı. Yazıklar olsun!" yorumu ile paylaşılmıştır.

Araştırma Sorusu 4: Kadın aktivist gruplarının paylaşımlarına yapılan yorumlarda sinik tutumların uygulanma pratikleri nasıldır?

Araştırma sorusu 4'e cevap bulabilmek amacıyla en fazla sinik yoruma sahip bu gönderiye direkt alıntıya dayalı betimsel analiz yapılmıştır. Toplam 2.234 yorumun, 1197'sinin (%53,58) sinik tutum içerdiği gönderide, üretilen sinik tutumlar örneklenmeye çalışılırken, çok sık tekrar eden “Allah belanızı versin”, “yazıklar olsun”, “Bu ülkede adalet yok” gibi söylemler örneklerde tekrarlanmamış ve içerisinde küfür veya suça teşvik edici (adaletin sokakta halk tarafından verilmesine yönelik) söylemler barındıran yorumlar örneklere alınmamıştır. Tutumları en iyi örnekleyeceği düşünülen sınırlı sayıda söylem seçilirken, yorumlarda görülen yazım ve imla hataları düzeltilmemiş, yorumlar olduğu gibi verilmiştir.

Sinik bireylerin bilişsel boyutta öfke, küçümseme ve acı hissedebilecekleri, duyuşsal boyutta saygısızlık, utanç duyma, sıkıntı ve nefret gibi güçlü duygusal tepkileri gösterebilecekleri, davranışsal boyutta ise siniklerin, örgütleri hakkında karamsar tahminler yapma eğiliminde olabileceği (Dean ve diğerleri,1998; Abraham, 2000) öngörülürken, sinik tutumlar içerisinde en görünür olan tutumun, örgütü hedef alarak adalet ve samimiyetten yoksun olduğuna yönelik yapılan eleştirel söylemler ve bu amaç doğrultusunda yorumlarında iğneleyici mizahın kullanılması olacağı (Kutaniş & Çetinel, 2010) görüşüyle örnekler değerlendirilmiştir.

İncelenen yorumlar toplumsal güven bağlamında değerlendirildiğinde üretilen sinizmin, en fazla adalet olan inancın yapı bozumuna uğraması, toplumun devlet kurumlarına olan güveninin azalmasına yönelik öfke söylemleriyle ortaya çıktığı görülmüştür.

“Çıldırılmamak elde değil! Ayan beyan ortada olan bu rezalete nasıl göz yumulabilir, aklım almıyor! Midem bulanıyor! Lanet olsun bu cehennem çukuruna dönmüş ülkenin olmayan adaletine!”

“Bu ülkeyi böyle insanlar yönettiği için utanıyorum”

“Böyle adaletsizlik içinde yaşamak can yakıyor...”

“Bıktım bu ülkeden”

“Artık nefret ettim”

“Düzelinler, vicdana gelsinler diye dua ediyoruz yok ettiklerini bulsunlar diye beddua ediyoruz yok. Ceza alsınlar istiyoruz yok. Hakkımızı soruyoruz yok adalet yok. O anne gidip o

pisliği gebertse anında müebbet verirler ama tecavüze tacize yok. Ülkede normal karar yok olsa kıyamet alameti sayacaz artık!!”

“Yazıklar olsun insanımızı bu hale getiren adaletsizliğe. Yeter artık devlet bir şeyler yapsın. Bu şekilde insanların devlete olan güvenini sarsıyor bu sessizlikleri”

Sinik tutum içeren yorumlarda bireylerin, işlenen suçlar ve yozlaşan toplum karşısında devlet kurumları kadar içinde yaşadıkları topluma, toplumu paylaştıkları diğer insanlara ve hatta insanlığa karşı sinik tutum sergiledikleri görülmüştür.

“Sonra “neden bu ülkeden nefret ediyorsun?” diyorlar. İnsanı insan değil ki ülkenin (öfke emoji)”

“Bu pisliklerle aynı havayı solumaktan, bu dünyada yaşamaktan nefret ediyorum, lanet olsun bu hale gelen insanlığa (öfke emoji)

“Sizin gözleriniz kör, kulaklarınız sağır, diliniz lâl olmuş. İnsanlığa dair ne varsa yitirmişsiniz. Midemi bulandırılıyorsunuz. Sizinle aynı havayı soluduğum için kendimden utaniyorum. Şu kadının gözyaşları, ahı dönüp bulacak sizi elbet. Çocuklarınızı hâkim, savcı, doktor, mühendis olsun diye üzerine titriyorsunuz ama insan olmayı öğretmiyorsunuz.”

“Ruhu bozuk insanlar”

“İnsan insanın utancısıdır... insan insanın kurdudur... insan insanın adaletsizliğidir...”

“Yazıklar olsun böyle millete yazıklar olsun sessiz kalanlara acıyorum sizin gibi vicdansızlara bu ülkenin kendini toplaması gerekiyor daha yeni bahar kokan çocuklar toprağa gömüldü ama herkes sessiz kalıyor yazık ki ne yazık #cocukvehayvanistismarinahayir

Bireylerin çocuk istismarı nezdinde yaşanan toplumsal felaketler karşısında, çaresiz kaldıkları, acı çektikleri ve topluma eski siniklerle ortak bir tavır olarak umutsuz düşüncelerin hâkim olduğu gözlenmiştir:

“Gözlerim ve ben bunları kaldıramıyoruz...”

“Çıldırıcam, deliricem... Bütün bunları görüp elden hiçbir şey gelmemesi beni sömürüyor, süründürüyor”

“Yemin ederim ruh sağlığım bozuldu gece uykularım kaçıyor sabah öfkeyle uyanıyorum bence ülkece uyku ilacı alıp uyuyalım. Zaten ilaçsız da yaptığımız bu”

“Ölmek üzereyim bitiyorum... bunlarda hiç mi vicdan yok adalet yok... bunlar nasıl insandır? Bunların amacı nedir?”

“Bu ülkede ne sistem ne de insanlar düzelecek.”

“Ben artık bu ülkeden her şeyi beklerim, adalet mi kaldı ki adalet istiyorsunuz?”

“Nefes alacak güç kalmıyor insanda”

Sorumlu olarak görülen kişi ya da kurumlarla aynı ülkenin paydaşları olmaktan duyulan utanç, yaşadıkları ülkeye yabancılaşma ve kaçıp gitme isteğine varan şekilleriyle sinik tutumlara yansıtıkları sıklıkla gözlenmiştir.

“Bu ülkede yaşıyor olmaktan utanç duyuyorum. Sanırım tecavüze uğrasam bu bes para etmez kanı bozuklardan adalet de istemezdim bir insana bunu yaşıtıyorsanız allahınız kurtarsın sizi öteki tarafta ne diyeyim”

“Ülkemin adaletinden o kadar utanıyorum ki...”

“Şu an utancımın yerin dibine girdim! Keşke bu ülkede doğmasaydım!”

“Böyle adaletsiz ülkede yaşadığım için çok utanıyorum”

“Bu ülkeden utanıyorum türk vatandaşı olmaktan utanıyorum”

“Utaniyorum böyle ülkede yaşamaktan yazıklar olsun size yaa”

“Çok şey yazacaktım utandım. Nerde yaşıyorum, kimi oynuyorum?”

“Bunları savunacak birisi çıkarsa sorgusunu cılız vicdanına bırakırım artık, bu ülkede can-ı gönülden yaşamak isteyen var mı merak ediyorum”

Sinik tutumların uygulanma pratiklerinde bir diğer belirgin duygu tikslenme olarak gözlemlenmiştir. Bireyler sinik tutumlarında sıklıkla ülkelerine ve yaşadıkları topluma karşı yaşadıkları tikslenme duygusunu dile getirmişlerdir.

“Şimdi bu anne gidip o pislği öldürse müebbet verir o ş. Hâkim, hukuk yoksa toplaşp adam dövelim biz o zaman; gücü olanın vicdanı yok, vicdanı olanın gücü yok. Tiksiniyorum bu ülkeden.”

“Midem bulanıyor böylelerini gördükçe”

“Rezillik... İğrençlik... Adaletsizlik...”

“Midem kaldırmıyor, bu ülkede olan şeylere iğrenmekten tükendim artık”

“Yaşadığım ülkeden iğreniyorum”

“Ben artık yaşamak istemiyorum bu ülkede...”

Bireylerin sinik tutumlarında, adaletin eşit dağıtılmasına yönelik korkular olduğu, bu korkuların temelindeki güvensizliğin, devlet kurumları ve toplumun diğer bireyelerine karşı olduğu gözlemlenmiştir.

“Otobüste beni taciz eden adamın parmaklarını kırmayı düşündüm ve tekniğini falan da bilirim yani az çok savunma eğitimin vardı. Korktum yemin ederim korktum. Halk bir şekilde beni suçlu bulur bir şekilde elini kolunu sallar evine gider ben rezil olduğumla kalırım dedim. Yaka paça dışarı attım sadece.”

“Emin olun ki yazmak istediğim çok şey var ama Silivri buz gibi”

“Allahım bu ülke nereye gidiyor”

“Şimdi bu hukuka mı güvenelim”

“İnşallah bir gün bu ülkede ADALETE ihtiyacım olacak bir durumla karşılaşmam”

“Baskılanmış her duygu birgün mutlaka daha güçlü ve hastalıklı bir şekilde ortaya çıkar.. işte bu yüzden artık Türkiye bir batağa döndü! Sonumuzsa beğenmedikleri bütün ülkelerden daha acı olacak bu gidişle.. bugünden beri kendime gelemiyorum (ağlama emoji)

“Ülkemiz sistemi tuhaf... Bu tip suçlular yırtar ama birileri iftiradan bir ömür yatar...”

Yorumlarda gözlemlenen ve eski siniklerin de en belirgin tutumlarından biri olarak görülen iğneleyici mizahın, modern sinikler genelinde de sıklıkla pratik edildiği, hedefinde devlet kurumları ve diğer insanların yer aldığı görülmüştür.

“Adaletler ülkesine hoşgeldiniz efendim”

“Türkiyede adalet aramak kara delikte yaşam aramak gibi”

“Adalet mülkün temelidir! Bu yazıyı sadece mahkeme duvarlarında ve soğuk suratlarda görürsünüz”

“Ne güzel Müslüman bir ülkeyiz biz bayılıyorum bize. Ne de güzel Allah korkumuz var!”

“Harika (alkış emoji) bayıldım gözlerim doldu bu adalete.”

“Türkiye Cumhuriyetinden, “Türkiye Cehennemine” hızla evriliyoruz..”

“Hanımış adalet?”

“Almanya kıskanıyor yapmayın!!!”

“İndirin kepenkleri ülkeyi kapatıyoruz!”

SONUÇ

Türkiye'nin en fazla takipçi sayısına sahip aktivist gruplarından biri olan Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Instagram hesabının, içerik paylaşımlarına yapılan sinik tutumları betimlemeye olanak tanıyan bu araştırmanın sonuçları, araştırmanın bulguları ve araştırma soruları çerçevesinde değerlendirilmiştir. Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Instagram hesabının, 16 gün süre ile takip edilerek, paylaşılan gönderilere yapılan sinik yorumların betimlenmesine

yönelik yapılan analizde; yorumların %50,46'sının sinik tutum içerdiği, bu bağlamda toplumun en fazla erdem dışı davranışlardan çocuk istismarı olaylarına yönelik sinik tutum içerisinde oldukları, bu tutumlarının hedefinde kanun koyucuların, adalet mensupları ve toplumun diğer bireylerinin olduğu görülmüştür. Topluma ve devlet kurumlarına olan güvensizlik bağlamında bireylerin topluma yabancılaşma gösterdiği, ağırlıklı olarak öfke, tikslenme ve acı duydukları, dışa vurum bağlamında genellikle iğneleyici mizah ve nefret içeren söylemlerde bulunduğu görülmüştür.

Toplumun sesini duymak ve güven kaybının nedenlerine yönelik daha fazla çalışmanın yapılması, farklı sorunlar ve farklı örneklerle uzun süreli takiplerle, toplumun bilinen fakat pek de konuşulmayan sorunlarının araştırılmasını mümkün kılacaktır. Bu çalışmalar doğrultusunda sorunları gidermeye yönelik adımların atılması, yapılacak yasal düzenlemelerle devlet kurumlarına olan güvenin tazelenmesi, toplumda iş birliğini sağlayıcı ortak normların oluşturulması, toplumsal güvenin geliştirilmesi ve sosyal kutuplaşmaların azaltılması bakımından oldukça faydalı olacaktır.

Sivil katılımın anlaşılması ve demokrasinin gelişmesi açısından tutkal görevi gören güvenin, toplumun sinikleşmesinde oynadığı rol kadar, önüne geçmek adına da anahtar görevi göreceği, bu bakımdan toplumsal sinizm üzerine konacak her yeni araştırmanın bu potansiyeli arttırmada önemli rol oynayacağı düşünülmektedir.

EXTENDED ABSTRACT

Today, the technological opportunities that new media provides to individuals and the unity of space and time it provides have facilitated dialogue and made interaction permanent. In this interaction, the social identities of the users allowed the reactions to be expressed uncontrolled and therefore uncensored. Evaluating these uncensored expressions we see in user comments within the framework of cynicism forms the basis of this research.

In this study, purposeful sampling method was used; The Gender Equality account was chosen from among the women activist groups that act to inform, raise awareness and develop equality discourse regarding the violations of women, children and animal rights on Instagram. While selecting the account for the sample, the criteria were that it had the highest number of

followers and that the account was being used actively (at least one post every day in the last month).

Cynicism allows cynical attitudes to be observed; exhibiting cognitive, affective and behavioral dimensions; As a result of the examinations based on critical, destructive or sarcastic discourses containing anger, disgust, shame, fear, disdain and pain, answers to the determined research questions were sought. In this context, while quantitative content analysis based on qualitative data was applied to the 15,245 comments reached, a descriptive analysis based on direct quotes was conducted on the post with the highest cynical attitude score in order to reveal the implementation practices of cynical attitudes. In the analysis made to describe the cynical comments made on the shared posts, Gender Equality Instagram account, one of the activist groups with the highest number of followers in Turkey, was followed for 16 days; It has been observed that 50.46% of the comments contain a cynical attitude, in this context, the society has a cynical attitude towards child abuse, which is one of the most non-virtuous behaviors, and the target of these attitudes are lawmakers, members of justice and other members of the society. In the context of distrust in society and state institutions, it has been observed that individuals show alienation from society, they predominantly feel anger, disgust and pain, and in the context of expression, they generally use sarcastic humor and hate-containing discourses.

KAYNAKÇA

- Abraham, R. (2000). Organizational cynicism: Bases and consequences, *Genetic, Social, and General Psychology Monographs*, Cilt: 3, Sayı 126, 269-292.
- Andersson, L. M. (1996). Employee Cynicism: An Examination Using a Contract Violation Framework. *Human Relations*, Cilt 49, 1395-1418.
- Brandes, P.M (1997), Organizational Cynicism: Its Nature, Antecedents, and Consequences. Unpublished Doctora Dissertation.The University of Cincinnati.
- Can, H., (1997), *Organizasyon ve Yönetim*, 4. Baskı, Siyasal Kitabevi, Ankara.
- Cemaloğlu, N. (2017). Gölge Etmeyin Lütfen... <https://www.kamudanhaber.net/golge-etmeyin-lutfen-makale,3371.html>, Erişim Tarihi: 11.04.2019.
- Chu, A., Chylinski, M. (2006). 'A Model of Consumer Cynicism–Antecedents and Consequences', *Proceedings of the Australian and New Zealand Marketing Academy*. 1-8.

- Cılızoğlu, G. Y., Çetinkaya, A. (2018). Zaman ve Mekandan Bağımsız Katılım; Örgütlü Yurttaşın Dijital Bireye: Change.org Örneği. *International Journal of Human Sciences*, Cilt 15, Sayı 4, 2458-9489.
- Çam, M. S., (2019). Öyküleyici Reklamlar ve Tüketici Sinizmi İlişkisi Üzerine Deneysel Bir Çalışma. Doktora Tezi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Dean, J. W., Brandes, P., Ravi, D. (1998). Note Organizational Cynicism. *Academy Of Management Review*. Cilt 23, Sayı 2, 341-352.
- Delken, M. (2004). Organizational Cynicism: A Study Among Call Centers. Unpublished master's thesis, University of Maastricht.
- Efiliti, S., Gönen, Y., Öztürk, F. (2008), Örgütsel Sinizm: Akdeniz Üniversitesinde Görev Yapan Yönetici Sekreterler Üzerinde Bir Alan Araştırması, 7. Ulusal Büro Yönetimi ve Sekreterlik Kongresi Kitabı, 22-24 Ekim 2008, (1). Trabzon: Karadeniz Teknik Üniversitesi.
- Erdost, E. H., Karacaoğlu, K., Reyhanoğlu, M. (2007). Örgütsel Sinizm Kavramı ve ilgili Ölçeklerin Türkiye'deki Bir Firmada Test Edilmesi. 15. Ulusal Yönetim ve Organizasyon Kongresi Bildiriler Kitabı. 514- 524. Sakarya: Sakarya Üniversitesi.
- Güven, E. (2016). Tüketimde Sinik Tutum: Tüketici Sinizminin Sebep ve Sonuçları. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, Cilt 8, Sayı 2, 152–174.
- Güzeller, C.O. ve Kalağan, G. (2008). Örgütsel Sinizm Ölçeğinin Türkçe'ye Uyarlanması Ve Çeşitli Değişkenler Açısından Eğitim Örgütlerinde İncelenmesi. 16.Yönetim ve Organizasyon Kongresi Kongre Kitabı. 87-94. Antalya: İstanbul Kültür Üniversitesi.
- Habermas, J. (2001). İletişimsel Eylem Kuramı. Çev. Mustafa Tüzel. İstanbul, Kabalcı Yayınları, İstanbul.
- Hosner, L. T. (1995) "Trust: The Connecting Link Between Organizational Theory and Behavior", *Academy of Management Review*, Cilt 20, Sayı 2, 379–404.
- Kanter D. L., Mirvis P. H. (1989). *The Cynical Americans: Living and Working in an Age of Discontent and Disillusion*. 1st Ed., San Francisco, Jossey-Bass.
- Kanter, D., Mirvis, P. (1991). Cynicism: The New America Malaise. *Business and Society Review*. Spring. Cilt 91, Sayı 77, 57-61.

- Kasapoğlu, M.A. (1992), Sağlık Sosyolojisi Türkiye’den Araştırmalar, Sosyoloji Derneği Yayınları VI, Ankara.
- Kramer, R. M. (1999), ‘Trust and Distrust in Organizations: Emerging Perspectives, Enduring Questions’, Annual Review of Psychology, Cilt 50, Sayı 1, 569–98.
- Kutaniş, R. Ö., Çetinel, E. (2010). Adaletsizlik algısı sinizmi tetikler mi? bir örnek olay. Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt 26, 117-195.
- Mantere, S., Martinsuo, M. (2001). Adopting and Questioning Strategy: Exploring The Roles of Cynicism and Dissent. Presented at 17th EGOS- European Group for Organisation Studies Colloquium. Lyon, France.
- McAllister, D.J. (1995), “Affect and Cognition Based Trust As Foundations of Interpersonal Cooperation in Organizations”, Academy of Management Journal, Cilt 38, 24-59.
- Marshall, G. (1999). Sosyoloji Sözlüğü, Çev. Osman Akinhay ve Derya Kömürcü, Bilim ve Sanat, Ankara.
- Naus, A. J. A. M. (2007). Organizational Cynicism: on the nature, antecedents, and consequences of employee cynicism toward the employing organization. Maastricht University, Maastricht. <https://doi.org/10.26481/dis.20071012an>
- Nietzsche, F. (2005). Böyle Buyurdu Zerdüş. (Çev. A.T. Oflazoğlu). Cem Yayınevi, İstanbul. (Orjinal Eserin Yayınlanma Tarihi: 1885).
- Putnam R.D. (1993) Making Democracy Work: Civic Traditions in Modern Italy, Princeton, NJ: Princeton Univ. Press. ISBN: 9780691037387.
- Sivitanides, M., Shah, V. (2011). The Era of Digital Activism. In Conference for Information Systems Applied Research. 4 (1842), (01-08).
- Solomon, R.C., Flores, F. (2001) İş Dünyasında, Politikada, İlişkilerde ve Yaşamda Güven Yaratmak, Çev. Ahmet Kardam, Türkiye Metal Sanayicileri Sendikası, İstanbul.
- Sur, Ö. (2010). Örgütsel Sinizm: Eskişehir İli Büro Çalışanları Üzerine Bir Alan Araştırması, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Oxford Advanced Learner's Dictionary, (1989). Oxford: Oxford University Press.
- Türk Dil Kurumu (2019). <https://sozluk.gov.tr/>. Erişim Tarihi: 08.04.2019.
- Weber, A. (1998). Felsefe Tarihi (Çeviri: H.Vehbi Eralp). İstanbul: Sosyal Yayınları.